

3064^A3064^A

Κέρκυρα

21c

1877

530

Λεπτά 5

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΚΑΝΑΡΗΣ

ΥΠΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ

Τὴ νύχτα ποῦ παράδερνες μ' ἓνα δαυλι 'ς τὸ χέρι
 Κ' ἐπιθοβόλης κεραυνούς κ' ἔφεγγες σὰν ἀστέρι,
 Ὅταν φτωχός, ἀγνώριστος, μικρός, χωρὶς πατρίδα
 Τὴ ματωμένη ἐπλεύρωνες, Κανάρη, ναυαρχίδα,
 Ἄν ὅταν ἀναπήδησες μὲ τὴν ὁρμὴ τοῦ στόλου
 Μέσα 'ς τὴ μαύρη τὴ σπηλιά τοῦ Καραλή τοῦ σύλου,
 Κανέννας μάντης σάλεγεν ὅτι θὰ νάλλῃ ὥρα
 Νὰ ἰδῆς, Κανάρη, ἐλεύθερη τὴ δύστυχη τὴ χώρα
 Πῶρευ' ἔτοιμοθάνατη, — ὅτ' ἤθελες φωτίσει
 Μ' αὐτὸ τ' ἀστροπελέκι σου Ἀνατολὴ καὶ Δύση,
 Ὅτι θὰ γένης ζωντανὴ τοῦ γένους σου σημαία,
 Ὅτι θὰ πᾶς μακρὰ μακρὰ νὰ φέρης βασιλέα,
 Καὶ χίλια δαφνοστέφανα ὁ κόσμος θὰ νὰ βάλῃ
 Κανάρη, 'ς τ' ἀπροσκύνητο, καθάριο σου κεφάλι,
 Ὅτι πρὶν πέσης καταγῆς θὰ σοῦ δωθῇ κ' ἡ χάρη
 Νὰ ἰδῆς νὰ λάμψῃ ἀνέλπιστο, παρήγορο δοξάρι
 Ὅπου ἐβασίλευε παλῆδ, κατὰπυκνο σκοτάδι,
 Ὅτ' ἓνα γένος σύψυχο τοῦ λάκκου σου τὸν ἄδῃ
 Θὰ ἐδρόσιζε μὲ κλάμματα ὅπου θὰ ν' ἀναβρᾶνε
 Μέσ' ἀπ' τὰ φυλλοκάρδια του κι' ἀθάνατα θὰ νᾶναι,
 Ὅτι θὰ σκύψῃ ξήσκεπος ἐμπρὸς 'ς τὰ λείψανά σου
 Νὰ σὲ φιλήσῃ ἐγκαρδιακὰ, Κανάρη, ὁ Βασιλιάς σου, —
 Ἄν ἓνας μάντης τᾶλεγε ποιὸς ἦθε τὸν πιστέψει; . . .
 Μόνος ἐσὺ ποῦ γνῶριζες ὅτ' εἶχανε φυτέψει
 Βαθειὰ, βαθειὰ 'ς τὰ σπλάχνα σου τὰ χέρια τοῦ Θεοῦ σου
 Βοτάνι παντοδύναμο, τροφὴ τοῦ κεραυνοῦ σου,
 Τὴν πίστη τὴν ἀκλόνητη 'ς τοῦ ἔθνους σου τὴν τύχη. . .
 Αὐτὴ, Κανάρη, σάβαψε τὸ σιδερένιον πύχη
 Κ' ἔδωσε 'ς τὸ καράβι σου χίλια φτερά νὰ τρέχῃ. . .
 Σήμερα ποιὸς τὴν ἔχει; . . .

Ἄχ! δὲν τὸ πιστεῦα ποτέ! . . . Πέρυσι 'ς εἶδ' ἀκόμα
 Συγνεφιασμένον, κάτασπρον 'ς τὸ φτωχικὸ σου στρώμα
 Σὰν κοιμισμένη θάλασσα 'ς ἐταπεινὸ ἀκρογιάλι
 Ὅπ' ὄνειρεύεται κρυφὰ καμμιὰν ἀνεμοζάλη
 Γιὰ νὰ μουγγρίσῃ φοβερά. . . Καὶ σήμερα κουφάρι! . . .
 Ἐγὼρα τότ' ἐφίλησα τ' ἀνδρείά σου, Κανάρη,
 Τὰ λιοκαμμένα δάχτυλα κ' ἐνοιωσα κάθε ῥόγα
 Πῶδραζε μέσα κ' ἔλαμπε μὲ τὴν παλῆά σου φλόγα.
 Ἐτρεμα ἐμπρὸς σου, ἐδάκρυζα, μᾶδωκες τὴν εὐχὴ σου
 Μοῦ τίμησες τὸ μέτωπο μ' ἓνα θερμὸ φιλί σου
 Καὶ μοῦπες λιονταρόκαρδε — «Μὴν κλαῖς, δὲ θὰ πεθάνω,
 Πρὶν ξαναηώσω μιὰ φορὰ καὶ πρὶν νὰ ξεθυμάνω.»

Κι' ἀπέθανες! κ' ἐσθύστηκες! . . . Τὰ ριζιμιὰ κ' οἱ βράχοι
 Δὲ σκιαζονται γεράματα καὶ 'ς τοῦ βουνοῦ τὴ ράχη
 Ὅλορθο μένει ἀκλόνητο, χιλιόχρονο πριναρί
 Καὶ μάχεται μὲ τὰ στοιχειά. . . Καὶ σὺ καὶ σὺ, Κανάρη,
 Ποῦλθες 'ς τὴ γῆ θεόχτιστος κι' ὅπ' ὅταν ἐθεωροῦσε
 Τὸ χιόνι 'ς τὸ κεφάλι σου κανεῖς π' ἀσπροβολοῦσε
 Ἐπίστευεν ὅτ' ἔβλεπε τὸν Ὀλυμπο ἐμπροστά του
 Μὲ τὴν ἀθανασία του, μὲ τὴν παλληκαριά του,
 Ἐσὺ σωριάζεσαι μὲ μιᾶς; . . . Μέσα 'ς τὰ χώματά σου
 Θὰ καταπαίση ἡφαίστειο ἢ θὰ σβυστῇ ἡ φωτιά σου; . . .

Κατάρ' ἀκατανόητη, ἀσπλαχνη, μαύρη μοῖρα
 Νᾶν' οἱ νεκροί μας ἀφθαρτοὶ, νᾶν' ἡ ζωὴ μας στείρα.

Μαδουρῆ.

**

ΣΗΜ. ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ. — Τὸ ἄνωτέρω ποίημα ἀπεστάλη ἡμῖν πρὸς δημοσίευσιν
 συνωδευμένον ὑπὸ ὠραίας ἐπιστολῆς τοῦ δημοφιλούς ποιητοῦ, ἐξ ἧς ἀποσπῶμεν τὰ ἐπόμενα, ἵνα ἐθεωρήσαμεν
 κρῖμα νὰ ταφῶσιν ἐν τῷ ἀρχεῖφ τοῦ γραφείου μας: Εἶναι βαρὺ τὸ ὄνομα τοῦ Κανάρη, εἶναι πολὺ βαρὺ καὶ φο-

Βαλαωρίτης Β/23/1
 Νικητ. Ὀδῶν Ν/3
 Κανάρης Κ/70

Αρ. Εἰς
 569
 VI 95

13

δοῦμαι μὴ ὑπὸ τὸν πελώριον ὄγκον κόψῃ τὸν ἀύχένα ἢ ποιήσῃς μου. Ἀλλὰ πῶς νὰ μὴ ρίψω κ' ἐγὼ μακρόθεν ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ ἀειμνήστου ἥρωος ὀλίγα νεκρολούουδα ἀφοῦ δὲν ἠτύχησα ν' ἀσπασθῶ τὴν σιδαρὰν χεῖρά του, ἐγὼ ὅστις τὸν ἠγάπων μέχρι λατρείας;

Πέρσει τὸν ἐπεσκέφθην πολλάκις εἰς Κυψέλην καὶ ἠκροώμην αὐτοῦ διηγουμένου μετὰ παιδικῆς ἀφελείας τ' ἀκατανόητα ἄθλά του... Ὅλα, παιδί μου, ὅλα τὰ κατορθῶναι ἢ πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπη, σιτρεοτύπως ἀπὴντα εἰς ἐμὲ ὁ γέρον πурπολητῆς ὁσάκις συγκεινημένος τῇ ἐξέφραξα τὸν θαυμασμόν μου.

Ὅτε προσεκόλλησεν ἐπὶ τῆς ναυαρχίδος τοῦ αἰμοσταγοῦς Καραλή τὸ τρισέβδοξον πурπολικόν του, κατέβη δὲ εἰς τὴν μικρὰν λέμβον ἔνθα ἐν ἀγωνίᾳ θανάτου τὸν ἐπρόσμενον οἱ γενναῖοι σύντροφοί του καὶ ἦτις εἶχε δεθῆ διὰ σιδηρᾶς ἀλυσσίδος ἐπὶ τῆς κλίμακος τοῦ τρικρότου, ὁ Κανάρης διέταξε τὴν ἀπομάκρυνσιν φοβοῦμενος μὴ αἱ αὐτὰι φλόγες συγκαταφάγουν Ὀθωμανοὺς καὶ Ἑλληνας. Ἀλλ' ἡ λέμβος ὡς ἐὰν ἐκρατεῖτο ὑπὸ μυστηριώδους ἀφανοῦς δαίμονος ἔμενεν ἀκίνητος μὴ ὑπακούουσα εἰς τὴν πυρετώδη βίαν τῶν κωπηλατῶν. Τότε τῶν θαλασσῶν ὁ ἀπτόητος δεσπότης ἐνόησεν ὅτι ὁ δεσμός τῆς ἀλυσσίδος δὲν εἶχεν ἐντελῶς λυθῆ καὶ λαθῶν ἂ ταράχῃ τὸν πέλεον ἐκυψεν αὐτὸν καὶ ἀπεσπάσθη ὡς ἐκ θαύματος ἐκ τοῦ σημείου ἔνθα ἐπέπρωτο μετ' ὀλίγον νὰ τελεσθῆ μία τῶν φορικαλωτέρων καὶ ἐνδοξωτέρων σκηνῶν τοῦ μεγάλου ἐθνικοῦ δράματος.

«Τὰ ὀλίγα δευτερόλεπτα τὰ ὅποια ἐδαπανήθησαν ἐν τῇ ἀπροσδοκίᾳ ἐκείνῃ συμβάντι ἦσαν ἀρκετὰ νὰ ἐπιφέρουν τὴν καταστροφὴν μας», μετ' ἀπεριγράπτου μειδιάματος μοὶ ἔλεγεν ὁ Κανάρης. «Οἱ Τοῦρκοι ἦσαν τόσοι ὥστε ἐὰν ἔπυον ἐπάνω μας θὰ μᾶς ἔπνιγον ἀναμφιδόλως. Ἀλλ' ὁ μεγαλοδύναμος Θεὸς δὲν τὸ ἐπέτρεψε καὶ μᾶς ἔσωσε διότι ἐγνώρισεν τὴν ψυχὴν τῶν δούλων του.»

Ὁ θάνατος τοῦ Κανάρη ἐν ταῖς σημεριναῖς τοῦ ἔθνους περιστάσεσιν εἶναι συμφορὰ ἀνεπανόρθωτος. Βεβαίως δὲν ἦτο δυνατόν κατ' ἐξαιρέσιν νὰ μείνῃ ἀθάνατος, οὔτε γέρον ἐννενηκοντούτης ἤθελεν ἐπιχειρήσει ὅτι ἄλλοτε παίζων ἐξετέλει. Ἀλλ' ἐν τῇ προσώπῳ τοῦ Κανάρη ἤστραπτεν ἀκόμη ζῶσα ἡ λάμψις τοῦ Ἱεροῦ ἀγῶνος, διότι, παραδόξως, ὅλοι οἱ μεγάλοι τῆς Δύσεως ποιηταὶ ἐκ τῶν ἄθλων αὐτοῦ ἐνεπνεύσθησαν περισσότερο παρὰ ἐκ τῶν λοιπῶν ἠρωϊκῶν κατορθωμάτων τῆς ἐπαναστάσεως. Ἐπεβάλλετο λοιπὸν ἀκόμη εἰς τὴν κοινὴν τοῦ κόσμου γνώμην ὁ θαλάσσιος ἥρωας καὶ ἵστατο ἐν μέσῳ ἡμῶν ὡς μνημόσυνον αἰώνιον ἀρχαίων ἡμερῶν ἐνδόξων καὶ ὡς παράδειγμα ἀξιομίμητον εἰς τὰς παρούσας γενεάς.

Ἀλλὰ διατί ἡ ἔκτακτος αὕτη τῶν ποιητῶν συμπάθεια ὑπὲρ τοῦ Κανάρη; . . . Οὐτ' ἐγὼ δὲν τὸ καταλαμβάνω. Ἴσως εἰς τὴν προτίμησιν ταύτην συνέτεινεν ὅχι ὀλίγον καὶ ἡ ἀρμονία τοῦ ὀνόματός του . . . Μὴ γελᾷς φίλε, διότι εἶναι βέβαιον ὅτι ἡ ποιήσις ἔχει πολλὰς τοιαύτας ἰδιοτροπίας καὶ μὴ ἀμφισβόλης ὅτι ὅσον καὶ ἂν δοξασθῶσι πολλὰ ὀνόματα δὲν θὰ εὔρουν εὐτυχίον τοποθέτησιν ἐν τῇ στίγῃ. Αὕτη εἶναι ἡ ταπεινὴ μου γνώμη.